

Prirôdopisno - natoroznansko polje.

Č u k.

Čuk (*Steinkanz*, *Strix noctua*) je živahna in šegava sova. Če ga mla-dega vzameš iz gnezda, kmalu se sprijazni s človekom, krotek je in te raz-veseljuje s svojim smešnim ponašanjem. Tičarji ga radi jemljó na lov, ker jim mnogo ptičev privabi. Čuk stanuje najrajše blizu ljudi, po vrtilih s starim ovočnim drevjem zasajenih, pod strehami, v zidnih luknjah in na cerkvah. Po noči, posebno v mraku in pred jutranjo zárijo loví netopirje, hrošče, manjše ptice, posebno pa miši. Čuk letéč ne plava mirno kakor druge sove, temuč poganja se kakor žolna ali udeb (smrdokavra). Po noči rad seda blizu raz-svetljenih o-

ken in čuka s preletečim glasom, ki se v tihej noči daleč čuje. Ako je mirna noć in lepa mese-čina, takrat čuk nepre-stano dela ter leta do ranega ju-tra. V takej mirnej in jasnej noči obleti vse obližnjekra-je, ter mora v vsak kot svoj nos v-tekniti. Čuk je zeló rado-vedna ptica.

kovo trkanje in petje smrt poméni. Ako je bolnik v hiši in pride čuk pod okno ter zapoje svojo žalostno pesen, nihče drugi nij potlej kriv, ako bolnik umrje, nego ubogi čuk, ki je zapel pod oknom. In tako je čuk zaradi svojega žalostnega glasú prav po nedolžnem razvpit kakor mrtvaška ptica. Marsi-katerega neumneža mrzel pot oblije, ko ga sliši v tihej noči čukati; bedak ugiblje sem ter tjá, komu bi utegnila veljati čukova pesen.

Meseca aprila ali maja začne samica jajca nesti. V tem času je čuk zeló nemiren, kriči in dere se užó po dnevi. Gnezda si ne zida. Izbere si namreč primerno votlino v kakem starem zidovji, pečevji ali pa v votlem dre-vesu. V to votlino iznese samica 4 do 7 jajec na gola tla. Štirinajst do šest-

Najrajše ob-letáva kočé samotnih lovecvin po-potnikov ter je nadzoruje in čuva ka-kor kak strážnik.

Kadar pri-letí na hišo, v katerej še luč gorí, ta-kój je pri oknu in po-trka s klju-nom na ši-pe. Zaradi tega ugíbljejo babjeverní ljudjé raz-lične in čud-ne stvari o njem. Pra-vijo, da ču-

najst dni sedi tako potrpežljivo na jajcih, da jo z gnezda komaj prepodiš. Ako prideš mirno do gnezda, lahko ga z roko pogladiš, tudi jajce lahko izpod nje vzameš, a ona se niti ne gane. Mladiče hrani z miši in ličinkami.

Čuka štejemo med najmanjše sove. Rep in peroti ima kratki. Zgoraj je sivo rujavkast z belimi lisami opisan, po trebuhu je umazano bel in po dolgem rujavo progast. Oko ima lepo rumeno, kljun umazano rumenkast.

Njegov glas je: bu — bu! ali: kev — kev! ali pa: kovík, kovík!

Vse sove, razven velike uharice, so nam koristne ptice, ker se hranijo ob miših in ponočnih žužkih. Sova srednje velikosti potrebuje čez leto in dan 2000 do 3000 miši; ako jih toliko ne najde, lovi žužke in tudi gosnice rada pobira.

„Vrtčev“ knjigenoš.

Rodoljubnej slovenske mladini v spoméno.

Z duhom napredujemo samo takrat, ako mnogo čitamo (beremo). Čitajóč učimo se, a da nemamo knjig, ne bi znali ničesar, ker vse, kar znamo, to znamo le iz knjig.

Mladina treba da napreduje tudi z duhom, — to je, ona mora čitati. A kaj naj čita naša slovenska mladina? Ona treba da čita samo taka dela, katera jej njeni učitelji in drugi njeni prijatelji priporočajo kot dobra in koristna. Najpred je treba da čita naša domača, slovenska dela, potem dela sosédnjih po jeziku jej sorodnih narodov, in potlej tudi druga dela. Naše bodi nam vedno najbližje, najsvetejše!

A odkod naj dobiva naša mladina novce (denarje) za tolike knjige? vprašal me bode ta ali óni. Evo odgovora: Res je, da naša mladina nema zmirom novcev, a res je tudi to, da jih včasí tudi ima. In kaj potlej mnogi otroci storé z novci, ki je imajo? O tem nečem, da govorim. Poznal sem otroka, ki si je v svojei ranej mladosti napravil hranilno puščico (šparovček). Na puščico je zapisal: „za mojo knjižnico.“ Vsak krajecar, ki ga je prejel od očeta, matere, strijca, tete ali bodi si od kogar koli, djal je v puščico. Tujim ljudém, ki so dohajali v hišo, dopadla se je ta misel ukaželjnega dečka, in tako je večkrat padla kaka srebrna desetica, dá — še celó dvajsetica v novčno nabirko mladega rodoljuba. O določenem času se je puščica odprla. Za vse nabrane novce kupil si je deček takój dobrih domačih knjig, to se zná po priporočilu gospoda učitelja. Deček se je tresel od veselja, ko je po pošti prejel zveženj novih in lepih knjig. Za malo časa je narasla dečku vrlo lepa zbirka domačih knjig. Vse je spoštovalo tega dobrega in ukaželjnega otroka. Danes je ta deček od učenjakov spoštovan, izobražen in zeló priljubljen gospod.

A jaz ne morem družega, nego da rečem: „otroci, idite in storite tudi vi tako!

„Vrtčev“ vam bode pod naslovom „Knjigonoše“ redoma obznanil vsako na novo izdano slovensko knjigo, katero smete čitati v svojo korist in izobraževanje, ter vam bode obznanil tudi ceno vsake knjige, da si jo s prvo priložnostjo lahko kupite in denete k drugim knjigam v svojo knjižnico.